VII. évfolyam 57. sz. M.-Vásárhelytt, szombat, julius 17. 1875.

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:
Szent-Miklós-utcza 791.. sz. hová a lap szellemi részét illető czikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:
A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr: bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.
A hirdetési díjak előre fizetendők.
Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap
minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELOFIZETÉSI ÁR:
Félévre . . . . . 3 frt.
Negyedévre . . . . . 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. julius 16-án.

A már legnagyobb részint lezajlott képviselőválasztási mozgalmak utóhangjaiként kell tekintenünk a politikai pártok sajtóközegeinek a választások eredménye, s azzal kapcsolatos remények iránti nyilatkozatait. Ezek közül némelyik elszomoritó sötétnek, másik nagyon is szép reményekre jogositónak jósolgatja, az általánosan elismert imposans eredményt. Mi részünkről tisztán, csak is meggyőződésünk által vezéreltetve, távol vagyunk ugyan az első árnyalattól, de az utóbbit is csak fenntartással követjük, s inkább csatlakozunk egészben azokhoz, kik itt is a közép útat tartják meg. Mi, mint a fusio létre jötte után megalakult szabadelvüpárt tagjai, ha örömrivalgásban nem is törtünk ki a történtek felett, de átláttuk s már is jótékonyan átértjük a változás nagy érdekü fontosságát, s örömmel regisztráljuk hazánk lakóinak a már lefolyt képviselőválasztások folyama alatt tanusitott méltóságteljes és higgadt magatartását s a választás eredményét. Az e tekintetben tapasztalt haladás kétségtelen jele hazánk jelene és jövője komoly megfontolásának, s biztositékul kell annak szolgálni még a kételkedők előtt is a csaknem válságossá vált helyzet javithatására. Most azonban még t. i. a kezdetnek is csak elején, nem engedjük magunkat a természetüknél fogva elérhetetlenek s kivivhatatlanok reményére elragadtatni. Mert habár vivmánynak tartjuk is pártunk érdekében az illetéktelenek kimaradását s több új erő beválasztását; de az új alaku s életü parlament munkássága s munkásságának eredménye, ez idő szerint még csak egy teljesen meg nem oldható kérdőjelként tünik fel lelki szemeink előtt. A munkásságban követendő irány és módozatoktól fog függni a következmények sikeressége.

Pártunk aránytalan többsége, az abban tért foglalt hazafiak bölcsessége, biztatónak s megnyugtatónak tüntetik ugyan fel az összeülendő képviselőház képét már az első tekintetre is; de, ha a haza sorsát mindenek előtt szivén hordó többség eljárását a tárgyilagos higgadtsággal párosult következetes egymásután szem előtt tartásával s a megtörhetetlen összetartás és a helyzet követelményeinek megfelelő lankadatlan s kitartó munkásság iránya kitüzve s megtartva lesz, akkor a legjobb eredmény semmi esetre ki nem maradhat. Ettől tesszük mi függővé hazánk jövője iránti reménykedésünket.

Mindnyájunk előtt ismeretes ugyanis, hogy országos és társadalmi ügyeink átalakitása iránt még mindig sok kivánni valónk van, annak helyes eszközölhetése pedig nem csekély nehézségekkel jár; s épen ezen tudat s az azzal együtt járó elhatározásteljes meggyőződésnek kell szolgáltatni az erőt a nehézségek és akadályok biztos és eredményes leküzdhetésében.

Arra nézve azonban, hogy az megtörténhessék, országos képviselőink részéről a szigoru önmegtagadással párosult s a közügyek iránti valódi benső érdeklődés által vezérelt tevékenység kivántatik. Ennek mérvfokától függ az eredményesség épen ugy, mint annak ellenkezője. Az az iránti komoly elhatározásnak kell áthatni pártunk minden egyes tagjának lényét. Egyelőre is feltesszük pártunk tagjairól, hogy e tekintetben szigoruan számot vetettek magukkal s körülményeikkel, midőn magukat képviselőkké jelöltetni s megválasztatni engedték, s a megválasztatásuk által személyük iránt tanusitott bizalmat és megtiszteltetést elfogadták, mert csak is ezen vezérelvek követésével képzelhetjük az új parlamentet egészségesnek, testerősnek s egyáltalában olyannak, hogy a kormányt minden helyes irányu kezdeményezeseiben s elhatározásaiban kellőleg támogathassa, s ott a hol kell és szükségét látja, a lehető legnagyobb foku erélyt kifejthesse.

Nem hagyhatjuk a mult reminiscenciáit, feledni kivánjuk annak mulasztásait és botlásait; de azt hisszük, hogy jogos kivánságunknak adunk kifejezést abban, hogy jövőre az olyanok, vagy hasonlók kikerültessenek, s azok, mint szomoru intő példák, okulásra vezessenek. A választásoknál mutatkozott érdekeltség és lelkesedés bizonyára méltán követelheti azt a megválasztottaktól, kik közül mindaz, ki képviselői állását a közügyek mellőzésével saját önző céljai érvényesitésére használja fel, megbocsáthatatlan bünt követ el a hazával s választóival szemben, kik kétségen kivül élénk emlékükben fogják tartani a programmbeszédekben elmondottakat s tett igéreteket, s a nem teljesithetés utáni puszta vállvonogatással nem fogják magukat kielégitve érezni.

Hisszük azonban, hogy jelöltjeink higgadtan s komolyan számot vetettek magukkal, midőn programmjaikban választóik előtt fogadalmat tettek; s hisszük, hogy azt hiven követni is fogják s e tekintetben teljes erejükből oda fognak hatni, hogy a legjobb eredményekkel örvendeztessenek meg.

Ezen föltevésekkel üdvözöljük mi pártunk győzelmét, s a jelzett vezérelvek követésével reméljük jövő parlamentünk életképességét s működésének eredményességét, minek tanusithatására s munkálására képviselőinknek egészséget, erőt s kitartást kivánunk.

A magyar tudományos akadémia.

Idei 46. és 47-iki számainkban közöltük m. t. akadémia egyik igen nevezetes ülését, Lónyay gróf és Horváth Boldizsár beszédeivel korszerünek tartjuk kiegészíteni képünket az akadémia 1874/5-ik évi müködése elősorolásával, mint a titkári jelentésből azt kivehettük.

Az akadémia, ugy látszik, a czélt, melyért alapittatott, hogy ugyanis a tudománynak és irodalomnak nem csak magyar nyelveni müvelése, hanem terjesztése is kötelessége, a lefolyt évben is szem előtt tartotta, mi az értekezések, évkönyvek és folyóiratok során nyilvánosságra is jött.

Az akadémia a terjesztést még sikeresebbé teendő könyvkiadó bizottságot szervezett és könyvárusi telepet rendezett be, mely leszállitott árakban szolgáltatván az akadémiai kiadásokat, könnyüvé tette azok megszerezhetését.

A nyelvtudományt emlitjük meg legelőbb.

Ezen téren egyik nyugati nép sincs sem hivatva, sem képesitve, oly eredményekhez jutni, mint épen mi. A „vogul,“ a „cseremiz,“ a „mordvin“ stb. nyelvben tett magyar kutatások nagyon előre vitték az „altai“ nyelvek tudományát; ez évben pedig a nyelvtudományi bizottság aegise alatt fáradhatatlan tudósunk: Hunfalvi Pál (a párisi augusztusi földrajzi kongresszuson Pulszky Ferencz és Xantus Jánossal leendő képviselői a magyar t. akadémia és földrajzi társulatnak) kinek mult őszi felszólamlása a londoni kongresszuson meglepte a nyelvész világot, az osztrák nyelv grammatikáját és szótárát buvárlotta és adta ki, forditott és eredeti szövegekkel kisérve. Budenz József szintén második kötetét magyar ugor összehasonlitó szótárának, mig keleti utazónk: Bálint. tatár dalait és meséit készité el sajtó alá.

Ily munkásság képes lesz a nyugaton még tudós körökben is megrögzött annyi tévedést fajunk, nyelvünk és az egész altaiság irányában helyreigazitani és a világ hóditó árja gőgöt, mely nyelvünket épen forma gazdagságáért, a fejletlenebbek, fajunkat a fejlődésre nem is képesek közé sorolja, mérsékeltebb véleményre hangolni.

A helyes irás szabályainak megállapitása is valahára véget ért; de számos meg nem tisztázott kérdést inkább megkerülve, mint megoldva; egy-egy analogiai ellenmondást inkább lealkudva, mint elenyésztetve az óhajtottnál szerényebb látattal.

Ennek okai természetesek.

Nyelvünk multjának és jelenének minden oldalról történt felbuvárlása; amaz a történeti, ez a tájszólási anyag gyüjtése által, épen most foly legjavában; ezek nélkül az etymologia, s e nélkül az orthographia sem biztos eléggé, hogy végleges szabályokat alkossan. S mig a történeti szótár munkálatai a nyelvbizottság vezérlete alatt százkezüleg készittetnek elő; s a régi magyar nyelvemlékek: a bécsi és müncheni biblia ujabb, olcsó és számos codex előszöri kiadásával, három kötetben, közkézen forognak; más részről a táji szólásmódok és kiejtés kinceit már negyedik évben gyüjti a „Nyelvör,“ melyek tisztázva, az átalánost csupán a tájitól elkülönitve, nevezetes világot fognak vetni nyelvünknek, ugy etymologiai és hangtani, mint szókötési sajátságaira.

E tekintetben különösen három értekezlet költé fel a közfigyelmet: Toldy Ferenczé az uj magyar orthologia, s ezek ellen különösen a Fogarasi-é ellen az uj szókról, a Szarvas Gáboré a nyelvujitásról.

A mennyire tiszteletre méltó egyfelől a magyaros szólásra irányuló uj mozgalom, mely régebben a költészetben találta hazáját, mégis most már eljött annak ideje, hogy, midőn az ujitást a tömeg vette át, midőn nem csak költő, iró, tudós, hanem minden ember ki valamit ir, vagy fordit, legyen az bár bolt, czim, vagy szatócshirdetmény, jogot érez a saját hézagos szó készletében hiányzó, vagy hamarosan eszébe nem jutott magyar szó és fordulat helyébe ujat faragni; ideje, hogy a hozzá értők e rakonczátlan ujitási dühöt mérsékelni megpróbálják.

Áttérünk most a történelemre és archaeologiára.

E téren hazánk emlékei körül forogtak leginkább az előadások.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Élet és korrajzok: mint a „két Wesselényi," Szilágyi Ferencztől; „Pemfflinger Mark," Fábriciustól; „II. Lajos és Maria," Fraknoitól; „Révai Péter és a Szent korona," Szilágyi Sándortól voltak a nevezetesebbek.

Azonban legfontosabb a történelmi bizottság munkálata. Ez ugyanis Európa-szerte folytatta a hazai történelem felvilágositására szolgáló nyomozásokat, Spanyolországtól Moszkváig.

A spanyol simancasi, a nápolyi államlevéltárok, a római vatikán, Mantua. Modéna és Parma archivunnai, a danczkai és varsói gyüjtemények, Bécsben a cs. k. titkos, Budán a kamarai és gróf Erdődy István vörösvári Rákoczy levéltára mind megnyiltak és azokból másolások vétettek. A bizottság II. Rákoczy Ferencz összes munkái kiadása iránt intézkedett, kinek uj felfedezett műve: „De Potestate" másoltatik.

Hasonló buzgalommal gyüjtetnek az erdélyi magyarok és székelyek jogemlékei is, és munkába van véve a zágrábi és esztergomi főegyházakban található magyar történelmi okiratoknak is másolása és összeállitása.

Ezen összeállitott müvek 12 vastag kötetet számlálnak, különösen a tizenharmadik és tizenhetedik századból. Nagyon fontos ezeken kivül az „országgyülési emlékek" a tizenhatódik századból Fraknóitól; és az Anjou századból két köteles történelem, mely időkben hatalmas kézzel folyt be Magyarország az európai politikában.

(Folytatása következik.)

Maros-Vásárhely, 1875. julius 7.

A „Magyar Polgár"-nak 148. számában „képviselő-választási mozgalmak" czimü Marosszékről keltezett czikkben foglalt s az igazsággal ellenkező állitások helyreigazitása végett a következőket jegyezzük meg:

Nem akarunk recriminalni, nem feszegetjük, hogy a közmegegyezéssel követjelöltnek felléptetett Bereczki Sándornak visszalépte után, mennyiben volt feljogositva Szentiványi Kálmán a felsőkerületben fellépni, sem Bereczki Sándornak ujbóli felléptét birálgatni nem kivánjuk, hanem maradunk szigoruan az emlitett czikkben felsorolt tényeknek az igazsággal megegyező előadása mellett.

A jelzett czikkben a többek között ez áll: sőt a tizes bizotságban a bureaukratikus párt által érvényesitteni óhajtott azon jogtalan követelmény is, mely szerint, ha Jeneit visszalépteték, köteleznők magunkat Szentiványi helyébe alkirálybirónak választani, a béke érdekében eltüretett, sat.

Az ezen passusba foglalt előadása a tény állásának merőben alaptalan s czélzatos rosz akaratu; a dolog valódi állása a következő: miután Szentiványi Kálmán a felsőkerületben képviselőjelöltnek fellépett, s a széki értelmesség egy nagyrésze melléje csatlakozott, mindenesetre kétségessé vált a közte s Bereczki közötti küzdelem eredménye; az alsó-kerületben pedig általánosan tudva volt, hogy a Jenei beszámoló beszéde meghallgatására össze-hivott értekezlet, titkos szavazattal Jeneit ujból képviselőjelöltnek kijelölvén; az alsókerület nagy többsége örömmel fogadta ezen kijelölést, következőleg a Jenei megválasztása bizonyos volt, sőt junius 18-ig ellenei részéről még jelölt sem volt felállitva;

a körülmények ezen állásában junius 19-én a Bereczki ujbóli felléptét pártolók közül egyik ez irányban vezérszerepet vivő, általunk igen tisztelt tekintély: megjelent Marosszék egyik, ha ez idő szerint nem is közvetlenül szereplő, de a szék ügyei iránt nagyon érdeklődő tagjánál, s azon nyilatkozatot tette: én, t. i a tekintély és néhányan a Bereczki jelöltségét pártolók közül, jól lehet biztosak vagyunk a Bereczki megválasztása iránt, mindazonáltal a szék nyugalma érdekében óhajtanók, hogy mivel ugyanazon egy párthoz tartozunk, s csak személykérdés forog fenn közöttünk, béküljünk ki, ugy pedig: miként Szentiványi s Bereczki legyenek képviselők, s Jenei Szentiványi helyett legyen királybiró; az emlitett érdeklődő tag erre azt felelte, hogy ő meg Szentiványit hiszi Bereczki felett előnyben, s jól lehet ma megtudta, hogy egy általa igen nagyra becsült barátja: Sándor László, Jeneivel szemben az alsókerületben jelöltnek léptettetett fel, mind a mellett erős meggyőződése, hogy Jenei megválasztatása, még kétségtelenebb, mint a Szentiványié, mégis annyival inkább elfogadja az ajánlatot, mert az utóbbi pártgyülés alkalmával ny.-szeredai pap: Szász Károly, hason értelmü inditványt tevén, inditványát a pártgyülés, alig pár tag kivételével, igen nagy aplausussal fogadta;

ezt követőleg az emlitett tekintély, s elmélkedő tag együtt abban állapodtak meg, hogy a pártelnök utóbbi által kéressék fel junius 22-re összehivni a tizes bizottságot, az ajánlat irányábani határozat végett;

a tizes bizottság 22-én összejövén, jól lehet Bereczki nem jelent meg, mi nagy kár volt, a fennebb emlitett tekintély által a Bereczkit pártolók nevében tett ajánlat szoba hozatott, s mind Tolnai, mind Sándor László kinyilatkoztatták, hogy igen is óhajtják, a Szentiványi képviselővé leendő választása esetében, hogy Jenei királybiró legyen; de egyszersmind kivánják, hogy Szentiványi az alsókerületben, Bereczki pedig a felsőkerületben lépjenek fel képviselőjelölteknek; Jenei a Tolnai s Sándor László fennebb jelzett nyilatkozata folytán, a jelöltségtől visszalépni igérvén, már csak a felett támadott szóvita, melyik kerületben lépjen fel Szentiványi, ekkor a több ször emlitett érdeklődő tag, ámbár, mint szem tagja a bizottságnak, csak a jelenlevő urak engedélyével szólhatott, azon inditványt tette, hogy 24-re hivassék össze a száz tagu párt bizottság s határozzan a felett, ki melyik kerületbe lépjen fel, s azon határozatnak mind Szentiványi, mind Bereczki ösmerjék erkölcsi kötelmeknek magukat alá rendelni, ezen inditványt Szentiványi azonnal elfogadta, s kevés szóváltás után, Tolnai s Sándor László is némi fenntartással beleegyeztek;

igaz, hogy a tizes bizottságba nem hozatott elő, miszerint a száz tagu bizottság előtt a Jenei királybirósága fölemlittessék; de azért nem hozatott elő, mert reménlették a Jeneit pártoló tagok, hogy a gyülés kezdete előtt megjelenvén a Bereczkit pártolók a Szentiványi szállásán, a Bereczki s meg a tizes bizottságba jelen nem voltak között újból megvitattatik a kiegyezés ezen föltétele, s igy kisebb körben megállapodásra jutván; a száz tagu bizottság igen rövid tanácskozás után kimondja, hogy Bereczki a felső, Szentiványi pedig az alsó kerületben léptessenek föl jelölteknek; Jenei a gyülés szine előtt visszalépvén, hogy ez igy volt elintézve a Szentiványit pártolók részéről, arról legjobb meggyőződésünkkel kezeskedünk;

de 24-dén délután 4 órakor még senki sem jelent meg a Bereczkit pártolók részéről, mindazáltal a pártelnök a gyülést megnyitotta s már folyt a tanácskozás, mikor megjelentek, s miután Szentiványi nemes elhatározással alávetette magát a pártgyülés határozatának, valamint Bereczki is késznek nyilatkozott erre, a pártbizottság nagy többségének bámulatára a Bereczkit pártolók közül senki sem akarta kimondatni a pártbizottság által, hogy a kir. biróság megüresülése esetében Jeneit a párt támogatni fogja a kir. biróság elnyerhetésében, hanem mindnyájan közülök a Jenei föltétlenüli visszaléptét kivánták; de kérdjük az illetőktől: igazságos és méltányos követelés volt-e ez részükről akkor, a mikor Jenei bizonyos volt képviselővé leendő választatása iránt?

s ha Jenei biztos megválasztatása tudatában kivánta, hogy miután a Bereczkit pártolók részéről jött a békeajánlat, hogy ő királybiró maradjon, ha Szentiványi képviselő lesz; üzérkedés volt-e részéről, ha a pártbizottság által kimondatni kivánta az ez iránybani pártolást?

meggyőződésünk szerint nem csak hogy nem üzérkedés, hanem a legméltányosabb követelés lehetett Jenei részéről;

s nézetünk szerint állván az, hogy általános bevett gyakorlat alapján, a pártbizottságok a választók nevében képviselőjelölteket állitanak fel a párt részéről; épen annyira helyesen és jogosan járt volna el a száz tagu

---

TÁRCZA.

A nemzeti szinház ügye

(Folytatás.)

II.

A nemzeti szinház helyzete — folytatja Szigligeti — nehezebbé tétetik a budget tételeinek egymáshozi szemszuró aránytalansága által. Azonban ezen helyzet örökölt, és csak akkor változtatható, ha majd az operánál is lehet ujra szervezni. Az összes kiadás most 500 ezer forint, a személyzetre 400 ezer, a dologi kiadásra 100 ezer. A belügyminszter a bajok legfőbb okát ez aránytalanságban fedezte fel. Az uj operák uj jelmezeket és diszitéseket kivánnak. A volt intendáns: Orczy báró, szerződésileg biztositotta a nagy fizetésü szinésznőknek a jelmezeket — Szigligeti sem tehetett egyebet a kissebbekkel.

Ezután előadja Szigligeti, hogy „Brankovics," „Rienzi" és „Ayda" nagy operák előállitása roppant összegeket nyelt el — már az első 18 ezer forintba került, és mégis mindegyiket szinre kellett hozni, mert a nemzeti szinház közönségének igényei parancsolóag folytak be. Mindazonáltal az ez évre áthozott teher jelentéktelennek fog feltünni az előtt, ki a bécsi opera és dráma deficzitjeire gondol, s tekintetbe veszi, hogy e kettő nálunk egymásnak sokszerü akadályára, egy sokkal kisebb és sokkal kevesebbet jövedelmező szinházban müködik és oly nagy számu személyzetet tart, milyennel két szinházban is képes volna előadásokat adni, minthogy a dráma tényleg két hónapon át hetenként nyolcz előadást ad, két napon kettőt egyszerre, csakhogy e nyolcz előadás fele nem a nemzeti szinház pénztárának javára esik, hanem a budai szinügynek hozatik áldozatul. Tehát sem az adminisztraczio, sem a dráma nem rótta ezt a terhet a szinház költségvetésére, mert a dráma az összegből a rá eső quotát tényleg az utolsó fillérig behozta.

A drámáról igy ir Szigligeti: mikor átvette az igazgatást, a drámának rendezője nem volt; három rendezőt állitott tehát, kik egyszersmind szinészek voltak. Ezek megfeleltek a várakozásnak, mert hiányozván a jelmezfestő, a rendező nagy fáradsággal innen-onnan összeszerzett képek után, vagy merőben azok nélkül componnálja terveit — és azoknak összhangzata csak a kivitel után birálható meg, ennek pedig elég tétetet.

A müvezetést sem lehet kárhoztatni, mert a nemzeti szinház drámája még nincs azon a legmagasabb szinvonalon melyre fölkell emelkedni, s melyre bizonyos mellőzhetetlen reformok között emelkedni foghat. De a reformokhoz egy több évre biztositott igazgató kell. Nem az ellenőrzetlen és felügyelet nélküli teljhatalom ez a biztositás, mely különösen sok évi szerződéseivel egy egész időszakot képes tönkre tenni; de részletesen kidolgozott, a felügyelőség által jóvá hagyott, s folyvást ellenőrzött programm szerinti müködés, melynek kivitelétől az igazgató csak akkor üttethetik el, ha megszegi, s mely mellett, ha bármi okból a rendszer, vagy az intézők változnak, s ezek változást látnak jónak, az igazgató méltányos kárpotlásra tarthat számot.

Igy van ez másutt is.

Negyven év alatt — ugymond Szigligeti — egész szinészi nemzedékeket látott fel- és letünni a nemzeti szinháznál; látta, mint fejlődtek, mig elérték azt a szinvonalat, melynél magasabbra aztán nem tudtak emelkedni.

A legelső törzstagok, kik Budáról jöttek át, 15—20 25 éves megállapodott szinészek voltak, részint fiatalabbak; az öregebbek már nem fejlődtek, uj szakmára nem mentek; a fiatalabbaknak, kevés kivétellel, 8—10 évre volt szükségök, mig teljesen kifejlődtek és ezek közül nem egy egészen más szakmára játszta át magát, mint a mire eleinte kedve volt és használtatott. Igy például: Táncsy szerelmes és fiatal hősből intrikus lett. A kedv és a valódi hivatás különbsége és tevedése ez, mely sehol sem oly gyakori, mint épen a szinészetnél, különösen azoknál, kik a vidéki szinészettől jutnak az állandó szinházhoz. Ennek egyszerü oka az, mert a vidéken csak nem mindentélét össze-vissza kell játszaniok és a jobbak és ügyesebbek a gyöngébbek mellett ott még az oly szerepekben is kitünőbbek s megtapsoltatnak, melyekben többi szerepeikhez képest a leggyöngébbek; ezen kivül a vidéki szinész többnyire bizonyos modorosságot is hoz magával, melytől nem oly könnyü szabadulnia; s elhanyagolt emlékezőtehetséget, melyet nehéz — az öregebbeknek pedig lehetetlen — kiélesitnie, hogy a sugó által csak vezettesse magát; s végre nem tudja szerepeit apróra kiszinezni, többnyire csak ironnal körvonalozza a jellemet, de nem festi.

Mindez a megszokás utóbaja: vidéken egy pár nap alatt tanulják be s adják elő szerepeiket. Ezt előre bocsátva konstalálja, hogy a mostani személyzetben a legnagyobb hézagot az képezi, hogy a régiek és ujak közt egy közben eső nemzedék korábban tünt le, mint kellett, s mint várhattuk volna. Az ujabbaknak még idő kell, hosszasabb fejlődés, némi tapogatódzás s vezetés, mig valódi hivatásuk körébe jutnak. Sok, ki hősnek hiszi magát, lesz jó apa szinész; ki intrikusnak jött, lesz kitünő jellemszinész, komikus, stb. stb. A próbálgatás ezeknek, hogy e hézagosság betöltve legyen, s a müvészi igényeknek még jobban megfelelő személyzet alakuljon szükséges, mig az igazgatóság, közönség s leginkább ők maguk tisztába jönnek saját képességeikkel; de azoknak, kik már 15—20 évet eltöltöttek a szinészetnél, vagy épen az állandó szinháznál, minden ily próbálgatás meddő, ezeket saját haladó koruk is átjátsza az öregebbek szakmájába; ezeknél csak az a baj, ha koruk intő szózatát nem értik meg, vagy nem akarják megérteni.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

bizottság, ha ez alkalommal kimondotta volna, miszerint a királybirói állomás megüresülése esetében, ha a székképviselő-bizottsága által kiküldendő kijelelő-bizottság Jenei Józsefet kijelölendi a királybiróságra, óhajtja a száz tagu bizottság, hogy a szabadelvüpárt azon irányban Jenei Józsefet támogassa;

A száz tagu bizottság határozatának ezen szövegezésével, Jenei s az őtet képviselőnek óhajtók nagy tömege, illetőleg összes választói meg lettek volna elégedve, s sok azután felmerült kellemetlenség és személyeskedés el lett volna kerülve.

Mi tartoztunk az igazságnak s a vázolt eseményekben szerepelők reputatiójának a dolgok valódi állását rövidbe összevonva előadni, egyébiránt őszinte alkotmányos érzéssel birván, miután Bereczki Sándor s Jenei József nagy többséggel képviselőkké választattak, meghajlunk a többség akarata előtt, s a keserüségnek legcsekélyebb utó érzete nélkül üdvözöljük székünk mindkét képviselőjét szép pályájukon, vajha mindnyájan igy éreznénk. K.

A „Székely Hirlap“ szerkesztőjének.

M.-Vásárhelytt.

Az országos magyar képzőmüvészeti társulat által a „Műcsarnok“ javára rendezett műsorsolás, habár a legszélesebb körökben meleg pártolásra talált eddigi eredménye, még is tekintettel arra, hogy a művészek által ajándékozott kisorsolandó müvek értéke 50,000 frtot meghalad, s a kezelési költségek is tetemes összegre emelkedtek, teljesen kielégitőnek nem vétethetett. Ennélfogva, nehogy a művészek által tett áldozatok sikertelenek legyenek, a választmány, mint annak idején a közgyülésnek bejelentette s hirlapilag is közzétette, nem hárinthatta el magától a kötelezettséget, hogy a f. é. május hó 1-ére kitüzve volt húzási határidő elhalasztását kérelmezze. A nagyméltóságú pénzügyi miniszterium ezt legközelebb engedélyezvén, f. é. junius 26-án 32190. sz. alatt kelt leiratával a sorsolás ujabbi határidejéül f. évi október 24-ét tüzte ki, a mely napon a sorshuzás hatósági felügyelet mellett okvetlenül meg fog tartatni.

Ujra és melegen ajánljuk tehát ez ügyet a közönség pártfogásába. A részvét ösztönzéséül szolgálhat a nyeremény esélyén kivül azon tudat, hogy csekély áldozattal a hazai művészet jövőjének, mondhatni biztositására szolgáló intézmény létrejötte hathatósan előmozdittatik. Egyuttal bátrak vagyunk azon tisztelt műpártolókat, kik a megtartott sorsjegyek árát még ki nem fizették, tisztelettelteljesen felkérni, hogy az illető összeget legkésőbb f. é. julius hó 31-ig beküldeni sziveskedjenek. Ha netán eme sorsjegyek egészben meg nem tartatnának, kérjük azokat is e napig okvetlenül visszaküldeni, hogy azokkal másfelé rendelkezhessünk.

Végül még megjegyezendőnek véljük, hogy a 300 nyeremény végleges jegyzéke a társulat titkári hivatalánál betekinthető.

Budapest, 1875 julius 10-én.

Az orsz. képzőmüvészeti társulat igazgató választmánya.

Jogi szemle.

Az amerikai börtönügyi congressus határozatai.

(Dr. Teichmann után.)

(Folytatása és vége.)

18. Az irlandi börtönrendszer kitünő alapelvei a magán fogságot, a javulás szerinti fokozatos osztályzatát, valamint a letartóztatott erkölcsösségét s képzettségét próbára tevő fokozatait illetőleg alkalmazhatók mindenütt; az egyesült államokban épen ugy, mint Irlandban.

19. A börtönök, mint a letartóztatottak, bizonyos osztályokba, rendfokokba volnának sorozandók, külön börtönök volnának kivánatosak a még ki nem ismertek, javithatatlanok és fásult jellemüek részére, épen ugy, mint külön intézetekben kellene elhelyeztetni a nőfegyenczeket, s másokba a fiatal büntetteseket.

20. A congressus azon nézetben van, hogy a csekélyebb büntettek miatt kiszabott rövid tartamu börtönbüntetések nem csak haszon nélküliek, hanem még ártalmasok is, s hogy azok inkább ingerlők, mintsem az újabb törvényszegést megakadályoznák. A javuláshoz idő kell s a büntettes érdekének jóakaró figyelembevétele épen ugy, mint a társadalom biztonsága azt kivánja, hogy a büntetés tartama legyen elég hosszu arra, miszerint a javulás folyamában eredményes lehessen.

21. Előkészitő intézetek s menhelyek a henye naplopók számára, ipariskolák a bünözésben még részt nem vett, de az elbukás veszélyének kitett gyermekek befogadására és gondozására képezik a valódi megmentés terét, melyen biztos sikerrel hathatunk a gonosz tettek megakadályozására.

22. Rendszeresebb és határozottabb módozatok lennének alkalmazandók a kiszabadult fegyenczek megmentésére, hogy azok munkával ellátva erkölcsileg megjavulhassanak. Az állam a büntetés iránti kötelességének a megfenyités és megjavitás által még nem tett eleget, mert, ha azt fölsegitette, kötelessége annak fenntartására is gondoskodni, mely czél elérésére egymást kölcsönösen támogató egyletek alakitása volna kivánatos.

23. A büntettek sikeres üldözése a tőke és munka egyesitett tevékenységét épen ugy igényli, mint bármely műipari tevékenység. S igy a bünügyi müveletekben tényked̄oknek szintén két külön osztálya van: t. i. a kapitálistáké és munkásoké. Érdemes lenne kifürkészni, hogy vajjon nem volna-e hatékonyabb a kapitálistákat sujtani, mint az egyes munkást? Mindenesetre erélyesen fejlesztendő lenne ezen kettős küzdelem, miután abból a bünügyi igazságszolgáltatásra nézve logica a legjobb eredmény remélhető.

24. Minthogy a személyes szabadság minden emberi lény jogszerü sajátja, a congressus annálfogva azon véleményben van, hogy az állam akkor, midőn valamely polgára személyes szabadságától ártatlanul megfosztva, fegykényszernek vettetik alá, ha tévedése később kétségtelenül kiderül, a jogtalan letartóztatásért az illetőnek megfelelő kártalanitással, illetőleg kárpótlással tartozik.

25. A büntetőjog terén a be nem számithatóság a társadalomnak egyik életkérdése; tények szólanak a mellett, hogy az az ész, igazság és humanismus követelményeivel találóbb összhangba hozassék, ugy, hogy: ha valamely bünügyi perben tébolyra van hivatkozás, a vizsgálat nagyobb figyelemmel, több ismerettel és méltányossággal jártattassék be, a bünügyi beszámithatóság tisztábban állapittassék meg; és ép oly bizonyossággal tüntettessék az ép élméjü, mint bizonyosan és méltón szabaduljon a büntetés alól a romlott elméjü büntettes.

26. A congressus az ismert gonosztevőt büntetteiért saját felelősségére alkalma alá nem veszi, a társadalom azonban a büntettesek által jogai és érdekei ellen folytatott küzdelmeket teljes felelősséggel tartozik hordozni. Megteszi-e mindazon intézkedéseket, melyeket könnyen megtehet a társadalmi élet létfeltételeinek megfelelőleg a változtatást s javitást illetőleg, hogy a büntettek megakadályoztassanak, vagy az elkövetett büntett után bekövetkezett romlást igyekszik-e kellően orvosolni? Fájdalom, de azt nem állithatni. Ezt a társadalomnak komolyan figyelembe kellene venni, s mindkét irányban csak is javitólag kellene hatni, mert ámbár közönségesen azt szokták mondani, hogy bünözésnek kell történni; de azért mégis „jaj!“ a bünözőknek; vigyázzunk azonban, hogy ezen „jaj!“ vissza ne háromoljék reánk.

27. A büntettesek megkegyelmezése nagy jelentőségü és sok nehézséggel egybekötött kényes természetü gyakorlati kérdés. Azt állitják némelyek, hogy a megkegyelmezettek száma átlagosan véve évenként egyenlő a lakosság számának tiz százalékával. A kegyelmeztetési jognak igen nagy mértékben való gyakorlása a büntetés végrehajtásának bizonyosságát megingatja s a letartóztatottakat a javulás útjáról letereli. Megkegyelmezésnek teljesen csak a megtörtént tévedések helyrehozása végett az ártatlan szabadlábra helyezése, testi betegnek a büntetés alól való feloldása, s végre a valóban megjavult letartóztatott egyén megjutalmazása czéljából lehet helye. A kegyelmezési jog a letartóztatott erkölcsi magaviseletének gondos figyelembe vétele mellett a végrehajtó hatalom által lenne gyakorlandó. Sőt a congressus nézete szerint az egyesült államok kormányzóinak minden egyes kegyelmezési esetről számolni kellene az állam törvényhozó testülete előtt.

28. A törvénysértések következtében megállapitandó büntetés tartama a büntetőjog egyik legbonyolultabb kérdését képezi. Az e tekintetben a különben hasonló esetek folytán, de épen a büntetés tartamát illető nagyon is eltérő birói határozatok egy nagy fokozatu viszszásságot tüntetnek fel, melynek nyomása alatt a fegyintézeti eljárás gyakran a fegyenczek folytonos izgatottságának egyik állandó s bő forrását képezi. Ezen pedig segiteni kellene.

29. Börtönrendszerünk jellegének s hatékonyságának kitüntetésére a különböző irányu megfigyelés alapján határozott helyességgel és pontossággal összeállitott börtönstatisztika elkerülhetetlenül szükséges és pedig az adatoknak összegyüjtése s egybeállitása, s azoknak táblás átnézetét feltüntető kiadása legczélszerübben s legpontosabban az egyes államok képviselőiből alakitandó börtönegylet, vagy központi iroda által lenne eszközölhető.

30. A börtönépitészet nagy jelentőségi. Minden börtönépület tömören épitendő, anyagát és alakját illetőleg a jó izlés kivánalmainak megfelelőleg, mindazonáltal nem költséges fényüzéssel, hanem csak is a szükségesekkel fölszerelve állitandó ki. Mi azon nézetben vagyunk, hogy a középnagyságu börtönök mind a javitás, mind az iparüzleti érdekek követelményeinek leginkább megfelelnek.

31. A börtönhelyiségek épitési módja, berendezése és rendeltetése az államhatalom által határozandó el, s azoknak a javitó-intézetek fokozatos sorozatát kellene hogy képezzék, még pedig tekintettel a letartóztatottak erkölcsösségére, szellemi képességére s müipari foglalkoztathatására.

32. A fegyintézetek fenntartási költségei általában s lehetőleg — a közönséges börtönök kivételével — az államkincstár különös terheltetése nélkül a letartóztatottak munkakeresményéből volnának fedezendők.

33. A börtönök épitésénél legelső sorban az egészségügyi alapelvek veendők irányadóul. Czélszerüen alkalmazhatóknak kell lenni a fütési és szellőztetési készülékeknek; tiszta lég, világosság és viz legyen a természetadta bőségben, a szerelvényi eszközök, ruhák legyenek egyszerüek, de az egészség biztositására alkalmasak, s épen a szükségeltető mennyiségben, az ágyak és ágyszerelvények legyenek alkalmasak s tisztességesek; az orvosi készletek s mütő-eszközök a tudomány kivánalmainak megfelelők legyenek, s egyáltalában a legnagyobb foku tisztaság fenntarthatása végett az arra szükségeltető eszközök és anyagok minden megszoritás nélkül használható mennyiségben bocsátandók rendelkezés alá.

34. Minthogy Európában némely helyen a legjobb eredménynyel alkalmaztatik, illetőleg foganasittatik azon elv, hogy bünöző gyermekek a javitó-intézetekben egészben, vagy részben a szülők költségén gondoztatnak, annak alkalmazhatóságát az amerikai államokban is meg kellene kisérleni.

35. Erős meggyőződésünk, hogy a büntettek számának apadására nagy hatással van az általános tankötelezettség, mert czélszerübb a miveltséget a népre erőszakolni, mint börtönbe vetni annak tagjait azon büntettekért, melyeknek forrását elhanyagolt nevelésük, s abból származó tudatlanságuk képezik.

36. Egy börtönrendszer sem lehet — nézetünk szerint — kellően eredményes az annak mintegy létalapját s egyszersmind tetőzetét képező helyes központi vezetés nélkül, a honnan az alapos rendelkezés, tapinta-

---

Azonban a személyzetben kitünő erők vannak, s ha a fiatalabb nemzedék kiforrta magát és a fejlődés stadiumain átment, némi pótlással és helyettesitéssel az érezhetőbb hézagok el is fognak enyészni.

A szini enquete programmja szerint a fősuly az eredeti és klassikai irodalomra fektetendő, nevezetesen a tragoediára és comoediára, a müizlést kielégitő középfajokra és a népszinművekre.

Hogy az eredeti irodalom e programnak megfelelőleg a mi időszakunkban több előnyben részesült, mint bármikor, azt bizonyithatja az előadások száma és a szerzőknek kifizetett dijak mennyisege.

1849. óta más években az eredeti szerzők dijazása 7000 frtra nem ment soha; Szigligeti alatt az első évben 10,746 frt, a második évben 11,556 frt adatott ki.

Adatott az első évben összesen 98 darab 189-szer, ebből eredeti 32 — 96-szor, klassikai 15 — 29-szer, idegen 51 — 64-szer; a második évben összesen 102 darab 192-szer, ebből eredeti 38 — 84 szer, klassikai 15 — 31-szer, idegen 49 — 77-szer. Uj darab adatott az első évben 20, ebből eredeti 8, klassikai 6, idegen 6; a másik évben 21, ebből eredeti 9, klassiaai 3, idegen 9.

Az új darabok nevei: eredetiek: Valeria adatott 6-szor, Krakkói barátok 8, Fertálymágnások 3, Csók 11, Légyott 4, Ujvilág 1, Betyár kendője 11, Székelyföldön 6, III. Richárd 8, Életálom 3, Szép Diego 2, Porul járt negédesek 1, Kénytelen házasság 4, Sganarell 2, Kornélia 5, Szerelem iskolája 2, Egy lengyel követ 2, Sziget a szárazon 4, Véletlen 2, Falu rossza 10, Háromszéki leányok 6, Kincskeresők 3, Ripacsos Pista 9, Téli rege 5, Vihar 6, Nők iskolája 2-szer.

(Folytatása következik.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tos vezetés és szigoru ellenőrzés segitségével az egész börtönügy fejlesztendő. Biztosan remélhetjük megérhetni azon időt, melyben javitó- és fegyintézeteink az egyesült államok mindenikében ugy öszhangzó eredménydús rendszerben fognak összemüködni, melynek részei egymásnak megfelelnek, s egymást kölcsönösen támogatják, mely rendszer, a nélkül, hogy a bárhonnan eredő önkénytes segély és áldozat előnyeit figyelmen kivül hagyná, mintegy az egészet megelevenitő szellem által áthatva a legjobb eredményt biztositja.

37. A congressus azon nézetben van, hogy akár az államhatalom által, akár a polgárok önkénytes közremüködésével foganatosittassék egy ily rendszer, abban a nők tevékenysége is előnyösen és eredményesen lesz igénybe vehető.

Hirrovat.

— **Rudolf trónörökös** betegségének lefolyása az utóbbi napokban is annyira kielégitő volt, hogy a királyné útazási programmjában nem volt szükség változást tenni. A himlő csaknem elárasztotta a trónörökös egész testét, de a láz igen mérsékelt. A szokásos orvosi jelentések ezért nem is adatnak ki. Ujabb hirek már lényegesebb javulásról szólnak. Arczáról nagyobb részt leszáradt a himlő, lélegzése szabad, étvágya jó. Vasárnap éjjel több órán át igen jól aludt. A betegség, ugy látszik, nagyobb veszély nélkül fog lefolyni.

— **Dr. Zarándi Knöpfler Vilmos,** M.-Vásárhely sz. k. városa országgyülési képviselője válasza, a mandatumot átnyujtó bizottsághoz. Tekintetes elnök ur! Tisztelt bizottság! E választó-kerület polgárai meglepő többségének bizalma nagyon megtisztelőleg hat énreám, s ennélfogva engedjék meg kinyilatkoztatni, miszerint mindazonáltal, hogy önök ép ugy, mint az összes városi polgárság előtt is ismeretes sok nemü — családom iránt pedig éppen szent — kötelesség honmaradásomat követelik, azon legelső és legszentebb kötelességnek hódolni késznek nyilatkozom, melylyel hazám iránt tartozom és melyre engem polgártársaim szép számmal nyilatkozott bizalma most önök által felhiv. Mélyen érzem, mennyit várnak, mennyit követelnek polgártásaim ezen választás által éntőlem most, midőn hazánk alig nyert ujabb alkotmányos életünk kezdetén már a reá nehezült sulyos zavarokba merült, s midőn városunk is fejlődésében, élhetőségében és polgárai jólétében évről-évre inkább hanyatlik, midőn ipar és kereskedés a külföldi gyári ipar és a pénzpangás miatt szenved. De vegyék azon fogadásomat, mely szerint minden erőmet és tehetségemet arra forditandom, hogy mint a bekövetkező országgyülésnek egyik közkatonája, kötelességeimet hiven teljesitem, hogy polgártásaim bizalmát kiérdemeljem. Kötelességemnek is fogom tartani, minden fontosabb országos kérdésben polgártársaimmal magam érintkezésebe tenni, kiknek határozatilag kimondandó nézetei nekem mindig irányadóul fognak szolgálni. Azt is érzem és tudom, hogy ezen követválasztási szép eredmény nem nevemnek, nem személyemnek tulajdonitható; ez egyedüli érdeme és diadala polgártársaink józan és higgadt összetartásának és különösen érdeme és győzelme azon nagy, ùj korszakot alkotó elvnek, mely két országos külön nagy pártot a haza megmentésére összeolvasztotta. Fogadják önök uraim és különösen fogadja a tekintetes elnök úr hálás köszönetemet és elismerésemet azon buzgóságért, melylyel e szent ügyben eljártak, és azon fáradságért, melylyel most engem megtiszteltek. A lépésemet és tetteimet vezérlendő jelszó: A haza mindenek felett! Èljen a haza! Èljen a szabad kir. város és ennek nagy érdemü polgársága!

⊙ **Lapunkban** már figyelmeztetve volt a helyi rendőrkapitányság, hogy intézkedjék a „Nagy köz“-ben időközönként történő vakolat-omladványok hullásának megakadályozására; de szokás szerint a rendőrség semmit sem tett. Most ismét figyelmeztetve lettünk, hogy újabb omlás történt s igy a járó-kelők ott minden pillanatban életveszélyben forognak. Fölkérjük tehát a ref. főiskola tisztelt elöljáróságát, hogy e tekintetben a közönség érdekében gyors intézkedést tenni sziveskedjék, addig, mig nagyobb veszély nem történik,

○ **Mint halljuk** a tavaszi mulatságokat rendező bizottság a befolyt jövedelem fölöslegét a budai vizkárosultak részére szándékozik juttatni, a mit csak helyeselni tudunk; az összeg — ugy mondják — meghaladja az 50 forintot.

○ **Lapunk** mult számában már emlitettük volt, hogy a helyi első dalegylet folyó hó 18-án, azaz: vasárnap este az Elbában dalestélyt rendez, melyen a zenekedvelők egylete is közre fog müködni s záradékul még tánczmulatság is leend. Most ismételve fölhivjuk a t. közönség figyelmét a derék egylet pártolására, annyivalinkább, mivel igen kellemes mulatságra lehet minden résztvevőnek kilátása.

— **A maros-vàsàrhelyi dalárda** folyó 1875. évi julius hó 18-ikán, karnagy: Wégler Gyula vezetése alatt, saját pénztára gyarapitására a „zene-egylet“ szives közreműködése mellett, az „Elbában“ tánczczal egybekötött dalestélyt rendez. Műsorozat: 1. Honvéd-induló, Nagy Bélától; előadja a zenekar. 2. Huszár dal, Engesser Mátyástól; énekli a dalárda. 3. Faust, katona kardal, Gounodtól; énekli a dalárda. 4. Száz szűz, franczia négyes, Hölzltől; előadja a zenekar. 5. Népdalok, Zimai Lászlótól; énekli a dalárda. 6. Fusio-keringő, Wégler Gyulától; előadja a zenekar. 7. Kossuth-induló, Mértitől; zenekisérettel énekli a dalárda. A műsorozat végeztével a tánczmulatság veszi kezdetét. Belépti-dij: személyenként 40 kr; felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók t. Dájbukát Testvér urak kereskedésében; az előadás estélyén a pénztárnál. Ízletes ételek- és italokról gondoskodva van. Kezdete 7 órakor.

— **A mint biztos forrásból** értesültünk: Dr. Knöpfler Vilmos tisztelői vasárnap délután 3 órakor banquettet rendeznek a „Transilvania“ nagy termében. — Számtalan banquette hozott be jótékony czélokra már tetemes összeget; milyen jó alkalom volna ez a budai vizkárosultak javára egy csekély összeget egybegyüjteni, hisz városunk e czélra oly keveset áldozott még!

— **Schneider Józéfa** leány-nevelőintézetében a a nyári közvizsgák folyó hó 24-én délelőtt 8—12-ig és délután 3—7-ig fognak megtartatni, melyre az érdekleltek és érdeklődők tisztelettel meghivatnak.

⊙ **Mult pénteken** ismét óriás vihar rombolt a fővárosban; a közlekedés helyreállitására a mult hetekben tett intézkedéseket mind tönkre tette, egész házfedeleket ragadott magával s az okozott károk meginl sok ezerekre mennek.

○ **A belügyminiszter** valamennyi törvényhatósághoz rendeletet bocsátott ki a fővárosi árvizkárosultak részére leendő adakozások gyüjtése tárgyában.

— **Szàszvàroson** a budai árviz károsultak javára dr. Lészay Lászlóné kezdeményezése folytán tombola-játékot terveznek. Reméljük, hogy Szászváros s vidékének hölgyei melegen fogják pártolni e nemes czélu kezdeményezést, buzgón fognak közremüködni az elemek által sujtott szegények nyomorának enyhitésében.

— **Szende Béla** honvédelmi miniszter megrendelte, hogy azon hivatalnokok, kiknek fizetései le vannak foglalva — ügyeiket haladéktalanul rendezzék, mert különben fegyelmi vizsgálat alá fognak vettetni s esetleg el is bocsáttatni végkielégités nélkül; mert az oly hivatalnok, kinek fizetése nehány évre előre le van foglalva, pontos lenni nem szokott.

— **Lendvai Márton,** a nemzeti szinház drámai személyzetének egyik kitünősége, hosszu és kinos szenvedések után — Balaton-Füreden, hová üdülés végett útazott — meghalt. A magyar szinészet e ritka csillaga eltünvén, méltó gyászt ölthet magára a művész-világ; mert azon hely, melyet ő elfoglalt, bizonyára betöltetlen fog lenni. Béke poraira!

— **Kèpviselők statisztikàja.** Eddigelő megválasztatott összesen 382 képviselő, ezek közül szabadelvü 311, közjogi ellenzéki 29, conservativ 19, nemzetiségi 23, s mindezek közül 176 képviselő e minőségben először lépik fel.

— **Èrdekes tudni** és üdvös követni. A „Székely tanügy“ irja, hogy az erdélyi ref. egyházkerület idei közgyülésének egy örök emlékezetes momentuma volt. Bejelentetett ugyanis Kovács Sándor alsó-fehérmegyei mérnök 20,000 frtos alapitványa székely nemzeti és egyházi nevelési alapra, mely kamatos kamattal és gyüjtésekkel addig szaporitandó, a mig egy millióra növekedik; akkor N. Enyeden egy szeretet-ház alapitandó s a pénz más részének kamatjából székely fiuk lesznek külföldre küldendők kézi munkák tanulására. Alapitó reméli, hogy akad a hazában ezer ember, ki ezer-ezer forintot letesz az alapra s akkor 80—90 év helyett 8—9 év alatt létre jöhet terve A közgyülés általános élénk éljenzés között hálája jeléül alapitó Kovács Sándort közgyülési tagnak választotta.

— **Erkölcsi àllapotainkra** szomoru világot vet a bünpörök fokozatos szaporodása. A lefolyt héten 359 per intéztetett el a legfőbb törvényszéknél, melyek között 230 bünügyi volt. A bünperek tehát majdnem kétszerannyit tettek ki, mint a polgári ügyek. A bünperek között a bünnemek minden neme előfordul. Volt atya, hitvestárs, gyermek s rokongyilkosság, csalásnak majd minden neme, minősitett tolvajlás, erőszak stb. Az összes bünperek három tanács közt osztattak ki. Noponként 22 bünügyi per intéztetik el. Egy ülés csak 4 óráig tart, egy perre, ha még oly bonyolódott is, nem több tiz perczny időnél.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. itélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi julius 19-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztàly. I. Tanàcs polgàri ügyekben.

Binder Mihály r. b. által.

Gunesch Gy. Rohrich Zs. s t. e. fekvők, Burszánu N. Burszánu P. e. fekvők, Szász-Dálya község Macer M. e. adósság, Pető Fer. Veszely K. e. fekvők, Runjanin O. Runjanin J. e. élelmezés, Rittiviu N. Dutta J. e. szerződés kiállitása, Pepelea J. Tolea B. s t. e. adósság, Spielhaupter M. Hanu L. e. haszonbér, Joanu Gy. Dávid S. e. kártérités, Csermonea L. s t. Panga J. e. egyezmény, Koschtein P. Kontora J. e. adósság iránti perök.

Dèési Farkas r. b. által.

Pap Miklós gr. Haller Jenő e. 4000 frt, Keul János és Katalin Homorodsán Paraszkiva e. telekkönyv, Katona Elek az özv. Székely Mihályné hagy. e. örökösödés, Fülöp Phöbusz Lázár Sára Szon s t. e. telekkönyvi ü. Kánya József e. zug irászatért folyamatba tett ü. Baruch Adolf gr. Tholdalagi Zsigmond e. 8000 frt, Takács Péter h. Grünbaum Hermán e. urb. kárp. kiutal. i. perök.

Pogány Károly r. b. által.

Buniasz Vaszi s t Maier Áron e. 199 frt 70 kr., Goldstein Dávid Pap Vaszi e. tartozás, Vlás Juonné Heres Mina e. tartozás, Pünkösti Jósef Petki B. Sára ellen ügyvédidij, Veisz Sámuel Antos Klára s t. e. igényper, Handarik Gábor Berkó Mózes e. 299 frt, Maier Lázár Rusz Juon lui Tógyer e. tartózás, Anton Tógyik Tálas Tógyerné e. 170 frt, Zsurka Ilona Zsurka Gavril e. vh., Székula János Lukács Albert e. vh., Gr. Gyulai Sámuel Czerán Vaszi e. 185 frt, Serbán Marián Schmotzer Róza e. igényper, Hubeán Gyorgyé Jánk Petru e. tartózás, Nanyági K. Lőrincz Vormányos Blázs e. vh. i. perök.

Dr. Dózsa Miklós pót biró által.

Cserei Ignácz Nagy Antal e. fekvőségek, Szubai Terézia Spitzer Gerson s társai e. tulajdon igény, Felméri Imre s társai Solymosi Pál e. végrendelet érvénytelenitése, Axentie Severu Deián Atyim e. szerződés teljesités, Gr. Schveinicz Gyula Csongrádi Miklós örökössei e. 3061 frt, Merzu Joachim Hersch Fischer hagy. e. 4000 frt, Frank János s neje Demeter Béla s társai e. szolgalmijog megszüntetése, Borsei Nicolai Stancs Zanfei e. hozomány kiadása, Gerich Adolf Mester Mihály hagy. e. 77 frt 16 kr., Lukács János Moldován Jánosné e. lefoglalt ingók és ingatlanok felmentése, Szongoth Emmanuel Korbuly Miklós e. 892 frt 32 kr., Murár Apolonia Murár János ellen som. vh., Lázár Páloszkár Josztaie Józsa s t. som. vh., Perg Veit Frigyes s t. Felszegi Sámuel e. és viszont Felszegi Sámuel Perg Veit Frigyes s t. e. 142 frt 29 kr. s járul, Bocsáth Sándor Béla Alexándru e. 45 frt 80 kr., özv. Gáspár Dánielné Zágoni János hagy. e. 65 frt, Babos Elek Klug Jósef e. 60 frt s jár., Szilágyi Lajos b. Kemény Elek e. közkert felállitása, Sztán Maria Lupe Podosie Stana Angyel e. 10 frt kártérités, Buda Jósif Zsurka Petru e. 9 frt kártérités i. perök.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(julius 16-án.)

5% metallique	70.85
5% nemz. államkölcsön	73.95
1860. államkötvény	11275
Bankrészvény	9.40
Hitelrészvény	219.60
London	111.70
Ezüst	100.90
Arany	5.21½
Napoleon arany	8.88½
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	81.70
„ „ „ temesi	80.—
„ „ „ erdélyi	8.25
„ „ „ horvát-slavon	83.50

Felelős szerkesztő:
KUTI ALBERT.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1875.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.